

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 23 sierpnia 2022 r.

BADK.DPK.133.104.2022 GK

P10-50/22	Data wpływu petycji 28 czerwca 2022 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 17 sierpnia 2022 r.

**WPROWADZENIE WYMOGU NIEKARALNOŚCI
ZA PRZESTĘPSTWA SKARBOWE DLA KANDYDATÓW
NA KIEROWNICZE STANOWISKA**

TEMAT

**NARODOWY BANK POLSKI, NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI,
RZECZNIK PRAW DZIECKA, IPN, RADIOFONIA I TELEWIZJA**

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Sebastian Adamowicz.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjęcie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej zmiany art. 9 ust. 5 pkt 2 i art. 13 ust. 5 pkt 3 ustawy o Narodowym Banku Polskim, art. 17 ust. 1 pkt 3 i art. 22 ust. 6 pkt 4 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli, art. 1 ust. 4 pkt 3 i art. 8 ust. 1 pkt 4 ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka, art. 11 ust. 1 pkt 2 i art. 13 ust. 1 pkt 4 oraz art. 19 ust. 14 pkt 4 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, a także art. 7 ust. 6 pkt 3 ustawy o radiofonii i telewizji, w celu wprowadzenia wymogu niekaralności za przestępstwa skarbowe dla osób pełniących kierownicze stanowiska.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji wnosi o wprowadzenie wymogu niekaralności za przestępstwa skarbowe w przypadku Prezesa NBP, członków Rady Polityki Pieniężnej, Prezesa i członków Kolegium Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznika Praw Dziecka, Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, Dyrektora Biura Lustracyjnego oraz członków Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji.

Według petytora brak wymogu niekaralności za przestępstwa skarbowe w przypadku wymienionych wyżej osób jest przeoczeniem ustawodawcy.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2022 r. poz. 492) w **art. 9 ust. 5** wskazuje, że odwołanie Prezesa NBP może nastąpić, gdy:

- 1) nie wypełnia on swych obowiązków na skutek długotrwałej choroby;
- 2) został skazany prawomocnym wyrokiem sądu za popełnione przestępstwo;
- 2a) złożył on niezgodne z prawdą oświadczenie lustracyjne, stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu;
- 3) Trybunał Stanu orzekł wobec niego zakaz zajmowania kierowniczych stanowisk lub pełnienia funkcji związanych ze szczególną odpowiedzialnością w organach państwowych.

Zgodnie z **art. 13 ust. 5** organy uprawnione do powołania członka Rady odwołują go wyłącznie w przypadku:

- 1) zrzeczenia się swej funkcji;
- 2) choroby trwale uniemożliwiającej sprawowanie funkcji;
- 3) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za popełnienie przestępstwa;
- 3a) złożenia niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego, stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem sądu oraz z przyczyn, o których mowa w art. 14 ust. 2.

Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2022 r. poz. 623) w **art. 17 ust. 1** stanowi, że Sejm odwołuje Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, jeżeli:

- 1) zrzekł się on stanowiska;
- 2) uzna, że stał się on trwale niezdolny do pełnienia obowiązków na skutek choroby;
- 3) został on skazany prawomocnym wyrokiem sądu za popełnienie przestępstwa;
- 3a) złożył on niezgodne z prawdą oświadczenie lustracyjne, stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu;
- 4) Trybunał Stanu orzekł w stosunku do niego zakaz zajmowania kierowniczych stanowisk lub pełnienia funkcji związanych ze szczególną odpowiedzialnością w organach państwowych.

Na mocy **art. 22 ust. 6** Marszałek Sejmu, na wniosek Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, odwołuje członka Kolegium Najwyższej Izby Kontroli jeżeli:

- 1) zrzekł się on funkcji;
- 2) przestał zajmować stanowisko, o którym mowa w ust. 2 pkt 2;
- 3) nie uczestniczył w posiedzeniach Kolegium Najwyższej Izby Kontroli przez okres przekraczający 1 rok;
- 4) został on skazany prawomocnym wyrokiem sądu za popełnienie przestępstwa z winy umyślnej.

Ustawa z dnia 6 stycznia 2009 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2020 r. poz. 141) w **art. 1 ust. 4** opisuje warunki, jakie stawiane są kandydatowi na Rzecznika. Są to m.in. obywatelstwo polskie, nieskazitelny charakter oraz brak skazania prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne. Na podstawie **art. 8 ust. 1** Sejm, za zgodą Senatu, odwołuje Rzecznika przed upływem kadencji, jeżeli:

- 1) zrzekł się on sprawowania urzędu;
- 2) stał się trwale niezdolny do pełnienia obowiązków na skutek choroby lub utraty sił, stwierdzonych orzeczeniem lekarskim;
- 3) sprzeniewierzył się złożonemu ślubowaniu;
- 4) został skazany prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne.

Ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2021 r. poz. 177) w **art. 11 ust. 1** wskazuje wymagania, jakie stawiane są kandydatowi na Prezesa IPN, są to: obywatelstwo polskie, brak skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne

ścigane z urzędu, wysokie walory moralne oraz wiedza przydatna w pracach Instytutu oraz posiadanie stopnia naukowego doktora, doktora habilitowanego lub tytuł naukowy profesora.

Art. 13 ust. 1 stanowi, że kadencja Prezesa Instytutu Pamięci wygasa w razie śmierci, rezygnacji, odwołani lub skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z urzędu.

Na mocy **art. 19 ust. 14** dyrektora Biura Lustracyjnego odwołuje się w przypadku:

- 1) zrzeczenia się stanowiska;
- 2) stwierdzenia prawomocnym orzeczeniem sądu niezgodności z prawdą oświadczenia lustracyjnego;
- 3) długotrwałej przeszkody uniemożliwiającej wykonywanie obowiązków związanych ze stanowiskiem;
- 4) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z urzędu;
- 5) skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania.

Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2020 r. poz. 805) w **art. 7 ust. 6** określa przypadki, w których organ uprawniony do powołania członka Krajowej Rady odwołuje go, są to:

- 1) zrzeczenie się swej funkcji;
- 2) choroba trwale uniemożliwiająca sprawowanie funkcji;
- 3) skazanie prawomocnym wyrokiem za popełnienie przestępstwa z winy umyślnej;
- 3a) złożenie niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego, stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem sądu;
- 4) naruszenie przepisów ustawy stwierdzonego orzeczeniem Trybunału Stanu.

INFORMACJE DODATKOWE:

Prawo karne skarbowe stanowi szczególną dziedzinę prawa karnego. Zostało skodyfikowane w ustawie z dnia 10 września 1999 r. Kodeks karny skarbowy (Dz. U. z 2022 r. poz. 859). Ochronie prawnej podlegają przede wszystkim interesy fiskalne państwa. Prawo karne skarbowe zostało wyodrębnione ze względu na przedmiot ochrony, czyli interes finansowy Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego oraz Wspólnot Europejskich.

Prawo karne skarbowe zawiera kilka kategorii przestępstw oraz wykroczeń, są to:

- 1) przestępstwa i wykroczenia skarbowe przeciwko obowiązkowi podatkowemu i rozliczeniom z tytułu dotacji lub subwencji;
- 2) przestępstwa i wykroczenia skarbowe przeciwko obowiązkowi celnym oraz

zasadom obrotu z zagranicą towarami i usługami;

3) przestępstwa i wykroczenia skarbowe przeciwko obrotowi dewizowemu;

4) przestępstwa i wykroczenia skarbowe przeciwko organizacji gier i zakładów wzajemnych.

Przestępstwo jest czynem zabronionym przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia, pod groźbą kary, uznanym za społecznie szkodliwy lub niebezpieczny, konkretnie zdefiniowanym. Prawo karne rozumiane *sensu largo* obejmuje prawo karne skarbowe.

Kodeks karny skarbowy określa, że przestępstwem skarbowym jest czyn zabroniony przez kodeks pod groźbą kary grzywny w stawkach dziennych, kary ograniczenia wolności lub kary pozbawienia wolności.

Dokonując podziału przestępstw ze względu na rodzaj dóbr chronionych rozróżnia się zbrodnie przeciwko ludzkości, przestępstwa polityczne oraz przestępstwa pospolite. W grupie przestępstw pospolitych natomiast wyróżnia się m.in. przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, przestępstwa przeciwko wolności, przeciw obyczajowości, mieniu, wymiarowi sprawiedliwości, dokumentom, przestępstwa skarbowe itd.

Mając na względzie powyższe informacje oraz okoliczność, że ustawodawca skonstruował przywołane przez autora petycji przepisy zawierające pojęcie przestępstwa *sensu largo*, można uznać, że Prezes NBP, członkowie Rady Polityki Pieniężnej, Prezes i członkowie Kolegium Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznik Praw Dziecka, Prezes Instytutu Pamięci Narodowej, Dyrektor Biura Lustracyjnego oraz członkowie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji oraz kandydaci na wymienione stanowiska nie mogą być skazani nie tylko za przestępstwo, ale również za przestępstwo skarbowe.

Należy też wspomnieć, że przepisy przywołane przez petytora, w zakresie przez niego wskazanym, funkcjonują w obecnych brzmieniach od dnia ich wprowadzenia.

Przyjmując pojęcie przestępstwa *sensu largo* żądanie zmiany prawa przedstawione w petycji można uznać jako bezprzedmiotowe.

OPRACOWAŁA

Gabriela Kopania

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz